

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра соціального забезпечення та управління персоналом

Затверджено
на засіданні кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №_1_від 28.08. 2023 р.)

в.о. завідувача кафедри **Наталія ШЕГИНСЬКА**

Силабус з навчальної дисципліни
«Практикум: Робота з людьми з особливими потребами»,
що викладається в межах ОПП «Соціальне забезпечення»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

Львів 2023

Назва дисципліни	Практикум: Робота з людьми з особливими потребами
Адреса викладання курсу	м. Львів, проспект В. Чорновола, 61
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра соціального забезпечення та управління персоналом
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 – Соціальна робота; 232 – Соціальне забезпечення
Викладачі курсу	Кліпкова Оксана Ігорівна, кандидат економічних наук, доц., доцент кафедри соціального забезпечення та управління персоналом
Контактна інформація викладачів	oksana.klipkova@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Zoom та телеграм. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://econom.lnu.edu.ua/?post_type=course&p=47538&preview=true
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Практикум роботи людей з особливими потребами» є вибірковою дисципліною з спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» для освітньої-професійної програми Бакалавра, яка викладається у 7 (сьомому) семестрі в обсязі 4 (чотирьох) кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб сформуванню розуміння сучасних підходів до розуміння понятійно-категорійного апарату роботи з людьми з особливими потребами, існуючих стереотипів стосовно осіб з особливими потребами, правил спілкування з людьми з особливими потребами, правових аспектів соціальної роботи з людьми, що мають особливі потреби, міжнародного досвіду роботи з людьми з особливими потребами, моделей інвалідності, психопрофілактики та психокорекції у соціальній роботі із людьми з особливими потребами та принципів та засад формування інклюзивного суспільства.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів універсальних, загальних і професійних компетенцій, необхідних для проведення соціальної роботи з людьми з особливими потребами

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Навчально-методичний посібник «Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами» (авт. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В.). 2021 2. Олійник Г. М. Використання методів арт-педагогіки та арт-терапії у соціальній роботі з людьми з особливими потребами // Issues of practice and science : Abstracts of II International Scientific and Practical Conference (September 27 – 29, 2021). London, 2021. P. 160-163 3. Олійник Г. М. Релігійна громада як вагомий чинник соціалізації людей з особливими потребами // Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти та суспільства : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 червня 2022 р.): у 2 ч. Полтава : ЦФЕНД, 2022. Ч. 2. С. 37-38. 4. Львовочкіна А. М. Екопсихологічні основи соціальної роботи із людьми з інвалідністю. 2021. С. 93. 5. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. О. Кубіцький. - 5-е вид., доп. і перероб. - К. : Міленіум, 2017. - 359 с. 6. Інклюзивна освіта: Практикум для студентів педагогічних спеціальностей. Тернопіль: КІМ «ПРИНТ-ОФІС», 2016. 141 с. 7. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової – Еннс О.В. / Кол. авторів: Байда Л.Ю., Красюкова – Еннс О.В., Буров С Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. К., 2018. 216 с. 8. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і со-ціальної роботи, 2017. 92 с. 9. Равлюк Т. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з людьми з особливими потребами в процесі професійно орієнтованої практики. <i>Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки</i> 8 (2014): 129-133. 10. Таран А. Актуальні проблеми навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i> 2 (2019). С. 65-70.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>180 год.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>64 годин аудиторних занять (32 годин лекцій, 32 години практичних занять) та 116 годин самостійної роботи</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Вміти здійснювати соціальну роботу з людьми з особливими потребами; – Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проекти для роботи з людьми з особливими потребами – Вміти аналізувати перспективи впровадження соціальних програм і проектів, прогнозувати результати їх реалізації в сфері роботи з людьми з особливими потребами <p>В результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти можуть набути наступний перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналітичні навички: вивчення концептуальних засад роботи з людьми з особливими потребами дозволить розвинути здатність аналізувати потреби та проблеми людей, що потрапили у складні життєві обставини, розбирати проблеми на складові частини та визначати оптимальні рішення. Навички

	<p>критичного мислення: дисципліна спонукає до критичного аналізу та оцінки інформації, теорій та концепцій, що сприяє розвитку в здобувачів здатності обґрунтовувати свої погляди та приймати інформовані рішення. Комунікаційні навички: вивчення дисципліни розвиває вміння висловлювати свої думки письмово та усно, спілкуватися з іншими людьми, а також слухати і розуміти інших. Навички роботи в команді: використання інтерактивних методів навчання розвиває у здобувачів вміння працювати в групах, спільно досягати цілей і вирішувати колективні завдання. Лідерські навички: вивчення дисципліни сприяє розвитку лідерських якостей, зокрема здатності до організації та керівництва соціальними ініціативами та проєктами. Навички прийняття рішень: здатність до аналізу та вибору оптимальних рішень є важливою для здобувачів, які вивчають особливості роботи з людьми з особливими потребами. Гнучкість : вивчення концепцій соціальної психології розвиває здатність адаптуватися до змін у суспільстві.</p>		
Ключові слова	Людина з особливими потребами, інвалідність, інвалід, інклюзія		
Формат курсу	Очний		
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем		
Теми	<p>Тема 1. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність Тема 2. Наукові засади діяльності соціальних служб з людьми з особливими потребами Тема 3 Правовий аспект соціальної роботи з людьми, що мають особливі потреби Тема 5. Моделі інвалідності Тема 6. «Інвалідність» та заборона дискримінації Тема 7. Психопрофілактика та психокорекція у соціальній роботі із людьми з особливими потребами Тема 8. Екологічність життя людей з інвалідністю Тема 9. Інклюзивне суспільство Тема 10. Інклюзія і освіта Тема 11. Концепція універсального дизайну та принципи її впровадження</p>		
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру		
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з теорії та практики соціального забезпечення		
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, проектно-орієнтоване навчання, дискусія, моделювання, виконання письмових завдань.		
Необхідне обладнання	Мультимедійні засоби, комп'ютери		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Максимальна кількість балів

1. Бали поточної успішності за участь у практичних заняттях	
Критерії оцінювання	3 бали
«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.	3
«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.	2
«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.	1
«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.	0,5
«1» – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	0-0,5
Максимальна кількість балів за участь у 16 практичних заняттях	48 балів
2. Додаткові бали	
Критерії оцінювання	2 бали
Нарахування додаткових балів відбувається за написання тез доповідей / участь у діяльності наукового гуртка /участь у наукових семінарах та круглих столах /участь у заходах неформальної освіти (за отримання сертифікатів про проходження навчання на різних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо)	2
Іспит	50 балів
Поточний та підсумковий контроль	РАЗОМ – 100 балів

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (конспект промови, соціальний проєкт...).

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної

	<p>недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять та активність у аудиторії є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на за виконання письмових робіт, виступах із промовами, участі у дебатах та ін. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність 2. Наукові засади діяльності соціальних служб з людьми з особливими потребами 3. Сутність та загальна характеристика дефініцій «особа з інвалідністю», «людина з обмеженими можливостями», «людина з особливими потребами» 4. Існуючі стереотипи стосовно осіб з особливими потребами 5. Правила спілкування з людьми з особливими потребами 6. Права людини з інвалідністю 7. Механізми захисту прав людини з інвалідністю: принципи, документи, процедури 8. Національна система захисту прав людини в країні і які існують засоби захисту прав людей з інвалідністю 9. Зарубіжний та вітчизняний досвід роботи з людьми з особливими потребами 10. Конвенція ООН про права інвалідів-нові підходи до питань інвалідності 11. Визначення «інвалідності» та осіб з інвалідністю» в законодавстві різних країн 12. Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ) 13. Моральна модель «інвалідності» 14. Благодійна модель інвалідності 15. Медична модель «інвалідності» 16. Реабілітаційна модель «інвалідності» 17. Соціальна модель «інвалідності» 18. Британська модель «інвалідності» 19. Культурна модель «Інвалідності» 20. Розуміння «інвалідності» як правозахисної моделі 21. Дискримінація людей із обмеженими освітніми проблемами та шляхи її подолання.

	<p>22. Роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людей з особливими потребами</p> <p>23. Шляхи профілактики симптому «рентних настановлень»</p> <p>24. Соціально-психологічна корекція симптому «жертви»</p> <p>25. Соціально-психологічні наслідки симптому «відчуття втраченого здоров'я» та їх попередження</p> <p>26. Симптом «винятковості» у людей з інвалідністю як соціальна проблема</p> <p>27. Шкідливість симптому «втрачених можливостей» та його подолання</p> <p>Соціально-психологічна допомога людині із симптомом «втраченого майбутнього»</p> <p>28. Запобігання виникненню симптому «втраченого щастя»</p> <p>29. Профілактика та корекція симптому «вивченої безпорадності»</p> <p>30. Соціальна ізоляція</p> <p>31. Соціальна інклюзія</p> <p>32. Соціальна інтеграція</p> <p>33. Психологічний супровід інклюзивної освіти</p> <p>34. Фізична реабілітація в інклюзивних закладах освіти</p> <p>35. Організація проведення аудитів доступності</p> <p>36. Концепція «Універсального дизайну»</p> <p>37. Історія розвитку універсального дизайну</p> <p>38. Принципи універсального дизайну</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж день	Теми	Форма заняття	Літера тура	Завдання	Термін виконання
	<p>Тема 1. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність</p> <p>1.1. Античні погляди на концепцію поняття «інвалід», «інвалідність»</p> <p>1.2. Підходи до категорії «людина з інвалідністю в епоху середньовіччя»</p>	2 год. л./ 2 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 5]	Підготовка доповідей та презентацій	День заняття
	<p>Тема 2. Наукові засади діяльності соціальних служб з людьми з особливими потребами</p> <p>2.1. Сутність та загальна характеристика дефініцій «особа з інвалідністю», «людина з обмеженими можливостями», «людина з особливими потребами»</p> <p>2.2. Існуючі стереотипи стосовно осіб з особливими потребами</p> <p>2.3. Правила спілкування з людьми з особливими потребами</p>	4 год. л./ 2 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 5]	Підготовка доповідей та презентацій	День заняття
	<p>Тема 3 Правовий аспект соціальної роботи з людьми, що мають особливі потреби</p> <p>3.1. Права людини з інвалідністю</p>	4 год. л./ 4 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 7; 5]	Підготовка доповідей та презентацій	День заняття

	3.2.Механізми захисту прав людини з інвалідністю: принципи, документи, процедури 3.3. Національна система захисту прав людини в країні і які існують засоби захисту прав людей з інвалідністю				
	Тема 4. Міжнародний досвід роботи з людьми з особливими потребами 4.1. Зарубіжний та вітчизняний досвід роботи з людьми з особливими потребами 4.2. Конвенція ООН про права інвалідів-нові підходи до питань інвалідності 4.3. Визначення «інвалідності» та осі з інвалідністю» в законодавстві різних країн 4.4.Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ)	4 год. л./ 4 год. пр./ 16 год. с.р.	[4; 7; 5]	Підготовка доповідей та презентацій	День заняття
	Тема 5. Моделі інвалідності 1.Моральна модель «інвалідності» 2.Благодійна модель інвалідності 3.Медична модель «інвалідності» 4.Реабілітаційна модель «інвалідності» 5.Соціальна модель «інвалідності» 6.Британська модель «інвалідності» 7.Культурна модель модель «Інвалідності» 8.Розуміння «інвалідності» як правозахисної моделі	2 год. л./ 2 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 7; 5]	Підготовка доповідей та презентацій	День заняття
	Тема 6. «Інвалідність» та заборона дискримінації 6.1. Дискримінація людей із обмеженими освітніми проблемами та шляхи її подолання. 6.1.Роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людей з особливими потребами	2 год. л./ 4 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 7; 5]	Написання проекту, підготовка доповідей та презентацій	День заняття
	Тема 7. Психопрофілактика та психокорекція у соціальній роботі із людьми з особливими потребами 7.1. Шляхи профілактики симптому «рентних настановлень» 7.2.Соціально-психологічна корекція симптому «жертви» 7.3.Соціально-психологічні наслідки симптому «відчуття втраченого здоров'я» та їх попередження 7.4.Симптом «винятковості» у людей з інвалідністю як соціальна проблема 7.5.Шкідливість симптому «втрачених можливостей» та його подолання 7.6. Соціально-психологічна допомога людині із симптомом «втраченого майбутнього»	4 год. л./ 4 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 7; 5]	Написання проекту, підготовка проектів, доповідей та презентацій	День заняття

	7.7. Запобігання виникненню симптому «втраченого щастя» 7.8. Профілактика та корекція симптому «вивченої безпорадності»				
	Тема 8. Екологічність життя людей з інвалідністю	2 год. л./ 2 год. пр./ 10 год. с.р.	[4; 7; 5]	Підготовка проєктів, доповідей та презентацій	День заняття
	Тема 9. Інклюзивне суспільство 9.1. Соціальна ізоляція 9.2. Соціальна інклюзія 9.3. Соціальна інтеграція	2 год. л./ 2 год. пр./ 10 год. с.р.	[1; 2; 3; 5]	Підготовка проєктів, доповідей та презентацій	День заняття
	Тема 10. Інклюзія і освіта 10.1. Психологічний супровід інклюзивної освіти 10.2. Фізична реабілітація в інклюзивних закладах освіти	4 год. л./ 4 год. пр./ 10 год. с.р.	[1; 2; 3; 5]	Написання проєкту, підготовка проєктів, доповідей та презентацій	День заняття
	Тема 11. Концепція універсального дизайну та принципи її впровадження 11.1 Організація проведення аудитів доступності 11.2 Концепція «Універсального дизайну» 11.3. Історія розвитку універсального дизайну 11.4. Принципи універсального дизайну	2 год. л./ 2 год. пр./ 10 год. с.р.	[1; 2; 3; 7; 5]	Написання проєкту, підготовка проєктів, доповідей та презентацій	

**Доцент кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом**

Оксана КЛІШКОВА